

๕ ตามรอยพ่อ ก็พอเพียง: แนวทางพัฒนาเกษตรไทยกับบทบาทของสถาบันการศึกษาไทย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.จรัญ จันทลักขณา

เรื่อง ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญระดับโลก ที่ผมคิดว่าเป็นเรื่องอนาคตของประเทศชาติและของโลกเราน่าจะคุยกันเป็นเรื่องที่ใหญ่กว่าไทยแลนด์ 4.0 และไกลกว่าไทยแลนด์ 4.0 คือ ไทยแลนด์ 9.0 ทุกวันนี้เราจะมีที่รัฐบาลก็แล้วแต่ มีนโยบายอะไรดี ๆ ทั้งหลายก็แล้วแต่ คนที่ยังยากจนและยังเดือดร้อนที่สุดคือ ชาวไร่ชาวนา พอรัฐบาลเข้ามานี้ ทีมเศรษฐกิจก็จะเป็นนายธนาคาร นักธุรกิจ เป็นเซลล์ เป็นคนที่เรียนมาทางด้าน Marketing ฯลฯ เพราะฉะนั้นก็จะไม่สามารถเข้าใจชาวนาชาวไร่ได้ดีเท่าคนที่ทำงานกับชาวนาบ้านเหมือนอย่างอาจารย์และนักวิชาการ ปัญหาเรื่องความยากจนของชาวนานี้เป็นเรื่องที่รัฐบาลก็แก้ไม่ตก ยกตัวอย่างให้ชัดๆ เกษตรแปลงใหญ่คนที่จะได้ผลประโยชน์ คือ คนที่ร่ำรวย เพราะเกษตรกรในประเทศไทยโดยทั่วไปนี้ มีพื้นที่ 10 ไร่ 20 ไร่ เพราะฉะนั้นจะทำให้ทำเกษตรแปลงใหญ่นี้ คนที่จะได้ประโยชน์คือคนรวย เพราะว่าคนรวยคิดเห็นแต่หัวคนรวยไม่เห็นหัวชาวนา เรียกว่า เท้าไม่ติดดิน เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราต้องช่วยกันคิด ช่วยกันพูดและอย่าทอดทิ้ง อย่างที่ท่านในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ทำให้ดูมาโดยตลอดคือการไม่ทิ้งชาวนาเกษตรกร เพราะมีในหลวงท่านนั้นที่ลงไปทำงานกับชาวนาจึงเรียกได้ว่าไทยแลนด์ 9.0

ผมปลดเกษียณมา 2 ปี ผมกลับไปเรียนประวัติศาสตร์ใหม่จากหนังสือต่างๆ ที่ไม่ใช่ของทางราชการ แต่เขียนโดยบุคคล เช่นเรื่อง Sir John Bowring เขียนโดยคุณไกรฤกษ์ นานา เพราะฉะนั้นเราเปิดประเทศก่อนให้อังกฤษเอาฝิ่นเข้ามาขาย โรงฝิ่น

เต็มไปหมด พึ่งมาหมดตอนสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปิดโรงฝิ่น ใครสูบฝิ่นยิงเป้าเลย การขายข้าวขายไม้สักออกไปต่างประเทศต้องผ่านมืออังกฤษ และที่สุดคนในอารักขาของอังกฤษทำผิดอะไรที่ประเทศไทยไม่ต้องไปขึ้นศาลไทย ไปขึ้นศาลในเรือรบของอังกฤษที่จอดอยู่ปากอ่าว เราเรียกว่า สิทธิสภาพนอกอาณาเขต ในสมัยรัชกาลที่ 5 นี้ เรามีคนไทย 8 ล้านคน ต้นรัชกาลที่ 9 ฝอยอยู่ 4 ล้านคน ไทย 18 ล้านคน ขณะนี้มีคนไทยเกือบ 70 ล้าน มีทั้งคนอื่นมาอาศัยเราอยู่ ผมคิดว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ทรงเห็นภัยที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยที่เราจะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เขามาโดยความสมยอมของเราหรือเขามาโดยวิธีการอื่นๆ เช่น เอาเงินมา take over ถ้างั้นที่สุดแล้วเราไม่ยอมนี้ก็หาทางบังคับด้วยวิธีอื่น ๆ มีคนเปรียบเทียบว่าคนไทยเหมือนไก่ในเล้า ไก่บางตัวไปเรียนวิชาจากหมาจิ้งจอก แล้วมาแอบเปิดเล้าไก่ให้หมาจิ้งจอกเอาไปกินกัน นี่คือการฉ้อโกงประเทศไทยในปัจจุบัน ดูที่ตัวเราว่ามีอะไรบ้างที่ Made in ไทย โดยคนไทย เรามีแต่ซื้อให้เห็นว่าเราต้องซื้อของต่างประเทศมาใช้ตลอดเวลาถึงดี ตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่นไม่ได้เก่งกว่าเราเลย แต่เค้าทำงานวิจัยพัฒนาจนกระทั่งเอาชนะฝรั่งได้ แล้วเค้าทำเฉพาะเรื่อง คนไทยเราก็ทำได้แต่เราไม่คิดทำเลย เราแม้แต่วิจัยเพื่อตีพิมพ์ต่างประเทศเพื่อที่จะขอตำแหน่ง แต่เราไม่ได้ทำเฉพาะเรื่องนี้ให้เป็นแบบ Cluster เอาผลผลิตออกมาให้ได้ในที่สุดเพื่อที่จะไปแข่งกับตลาด

เพราะฉะนั้นมาถึงยุคนี้ ตั้งแต่ยุคของในหลวงรัชกาลที่ 9 ผมเห็นว่าท่านเกิดที่เมืองนอก ท่านอยู่กับฝรั่ง ท่านรู้นิสัยใจคอ พวกเราที่เคยไปเป็นทำงานระดับนานาชาติ ผมเคยไปเป็นกรรมการของ FAO UNDP World Banks อยู่นาน ไปเป็นกรรมการจัดสรรงบประมาณ ไปเป็นกรรมการของสถาบันต่างๆ ในระยะ 20 ปีก่อนที่ผมจะปลดเกษียณ ผมไปเป็นกรรมการพวกนี้อยู่ตลอด ก็เห็นนิสัยของฝรั่งชัดเจนขึ้น สิ่งเหล่านี้ผมว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 นี้ ท่านเห็นท่านรู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในยุค Globalization หลังจาก Colonization มันกลายเป็น Globalization คือให้ทุนมาครอบ เพราะนั่นต้องเปิดประเทศปล่อยการเงินไหลไปไหลมา แล้วเงินเราจะไปสู่เงิน ดอลลาร์ ปอนด์ ได้อย่างไร มันใหญ่กว่าตั้งเยอะ เทคโนโลยีก็เยอะ เพราะฉะนั้นเขาไม่ต้องเอาปืน เอาเรือรบมาบังคับเราแล้ว Globalization คือ Colonization ในอีกลักษณะหนึ่ง แต่ถ้าถึงวันที่สุดท้าย ปืนจะต้องมาเหมือนอย่างที่เราเห็นใน Middle East ทั้งหมดขนาดนี้ ซึ่งเคยเป็นประเทศที่เก่าแก่ ดึกดำบรรพ์ที่สุด มีอะไรที่ดึกดำบรรพ์ 4-5 พันปี ทั้งหมดเลยเพราะมหาอำนาจจากภายนอก ไม่ใช่เพราะเขามาถล่มกันเองแต่ไปยุให้พวกเขาสู้รบกัน เพราะฉะนั้นประเทศไทยเรา ถ้าไม่ศึกษาให้ดีมีอยู่กันแต่ในห้องแล็บนี้ไปไม่รอด เขาก็หลอกเอา ทำงานวิจัยไปตีพิมพ์ในต่างประเทศอะไรต่อมิอะไร ใครจะได้ประโยชน์ตีพิมพ์ต่างประเทศ ท่านตอบเองก็แล้วกันว่า ทำแล้วให้คนไทยสำคัญที่สุด จะทำอะไร ทำเพื่อใคร ปัญหาเราคืออะไร ที่นี้ (มข.) คิดอย่างนี้อยู่แล้ว แต่อีก 200 มหาวิทยาลัยไม่ได้คิดอย่างนี้ ผมเป็นนายกสภาฯ ผมบอกว่าวิชา GE (General Education) ต้องเอาลูกศิษย์เข้าหมู่บ้านทั้งหมด ไปให้รู้จักชาวบ้าน แล้วอาจารย์ที่ตามไปบางที่อาจพัฒนาจิตวิทยาลึกจากหมู่บ้านได้ ถ้าเป็นอย่างนี้เราไปรอด แต่ถ้าเราไปเห่อตามฝรั่ง กลับมาแล้วทำตามวิทยานิพนธ์ที่เคยทำกับฝรั่งมันไม่ใช่ ต้องไปถามชาวบ้านดูก่อนว่ามันใช่ปัญหาของชาวบ้านรึเปล่า

ผมจบตรี โท เอกจากอเมริกา ผมเอาเรื่องวัวฝรั่งมาสอนคนไทยอยู่ 2-3 ปี อยู่มาวันหนึ่งผมไปสุรินทร์ พาฝรั่งไปดูควาย ทุกบ้าน ได้ทุนบ้านจะมีวัวควาย มีเปิดไก่ ฝรั่งถามผมว่า ควายมันท้องกี่เดือน ไม่มีใครตอบได้เลย เพราะไม่มีใครมีข้อมูลอะไรจริง มันผสมกันวันไหน เราไม่รู้ เพราะไปเจอกันกลางทุ่งใช้ไหมครับ ผมเขียนเรื่องชีวิตรักของควายไว้หลังจากศึกษาคือ Reproductive Physiology Water Buffalo ถ้าเขียนอย่างนั้นคนไม่อ่าน ต้องเขียนชีวิตรักของควาย คนก็จะอ่าน ผมไม่สอนอีกแล้วเรื่องฝรั่ง ลูกศิษย์มาที่คนๆ ก็ให้ไปศึกษาเรื่องชาวบ้าน

กลับมาที่เรื่องของเราคือ ผมคิดว่าเราได้บทเรียนมากมายจากอดีตถ้าเราศึกษาให้ดีครับ แล้วเราจะตั้งใจได้ถูกต้อง เพราะว่าขณะนี้แต่ละวันคนเกิด 3 คน ทุก 4 วันหนึ่งล้านในโลกนี่นะครับ แล้วคนกินอะไรครับ ใช้ผลิตภัณฑ์อะไร ข้าวมาจากใครครับ มันไม่ได้มาจากรัฐมนตรี มันไม่ได้มาจากคนที่ได้ Nobel Prize ครับ มันมาจากชาวนา กล้วยลูกเดียวเรายังทำไม่ได้เลย เมื่อปีที่แล้วมีงานวิจัยลงในหนังสือ Economic บอกว่าเลี้ยงน้ำเลี้ยงเชื้อพิษขูได้ ได้น้ำมันก็กรรมก็ไม่รู้ ลงทุนไปก็เสี่ยงก็ไม่รู้ แล้วรสชาติมันเป็นอย่างไง งานวิจัยแบบนี้อย่าไปตื่นเต้นเลยครับ

เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าเราจะรู้จักคนไทยจริงๆ เราก็ต้องอยู่กับคนไทย เข้าใจและเข้าถึงพัฒนาไม่ใช่นั่งคิดอยู่แต่ในห้องแอร์ทุกคำพูดนี้มีความหมายอย่างยิ่ง เพราะมันมาจากประสบการณ์ของท่านแต่ข้าราชการนะ ไม่ทำ ประเทศเกาหลีนะ เมื่อเขาตั้งเป้าหมาย ประธานาธิบดี ปาร์ค จุง อี ท่านบอกว่าท่านจะทำผลผลิตข้าวให้ได้เท่าญี่ปุ่น ภายใน 10 ปี นำข้าราชการไปหาชาวนาทุกเดือน ไปอยู่ไปนอนอยู่ในหมู่บ้านเพื่อทำให้ได้

วันนี้เราพูดเรื่อง Food Security เราพูดเรื่อง Food Safety Food อะไรต่อมิอะไร แล้วยิ่งกว่า Food เรายังทำอะไรได้อีกเยอะซึ่งผมจะพูดในตอนหลัง ผมจะพูดนอกไปไกลกว่าความหวังไว้ ผมตายแล้วมันอาจจะยังไม่สำเร็จ แต่ถ้าเราพยายามมันคงจะได้แน่นอน เดียวนี้ไป

พูดกันอย่างในรัฐบาล เขาก็ไม่พูดเรื่องเกษตรสักเท่าไร เขาพูดเรื่องการท่องเที่ยว เรื่องการกีฬา เขาพูดเรื่องอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และครั้งหนึ่งเขาลดภาษีการนำเข้านมผงจาก 25% เหลือ 0% ปีนั้นขายรถยนต์ได้เพิ่มขึ้น 30% เป็นบาปกรรมของนักการเมือง ผมคิดว่าการ Corruption ทำร้ายนโยบาย ทำร้ายชาวบ้านที่ใช้ความพยายามเกือบตายกว่าจะทำฟาร์มโคนมได้ ในที่สุดนโยบายของรัฐบาลก็ฆ่าชาวบ้าน นี่คือนิสัยของนักการเมือง

เรื่องการเกษตรที่ยั่งยืนในหลวงท่านพูดไว้ตั้งนานแล้ว บ้านเมืองไทยของเราก็ถึงจะมีรายได้ทางอื่นอยู่มากแต่ก็ต้องถือว่าขีดเส้นใต้คำว่าเลี้ยงตัว แต่ก็ต้องถือว่าเลี้ยงตัวอยู่ได้ด้วยการเกษตร และต้องกินทุกวันอย่าลืมตัว ดังนั้นจึงมีความจำเป็นตลอดไปที่จะต้องบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาและการเกษตรทุกระดับ ให้พัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอเพื่อให้ การผลิตมีคุณภาพสูงขึ้น โดยที่ไม่ผลาญทรัพยากรที่เปลืองเปล่าแค่นี้ การเกษตรที่ยั่งยืนที่สหประชาชาติเอาไปใช้ สหประชาชาติเอาไปแต่งให้มันดูครบเครื่องขึ้น Sustainable & Re Culture หมายถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อการเกษตร เพื่อสนองความจำเป็นไม่ใช่สนองความต้องการ สอน Need ไม่ใช่ Want

นี่คือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสนองความจำเป็นของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ คนมีรายได้สูงขึ้นก็อาจจะกินโปรตีนมากขึ้น เพราะฉะนั้นการเกษตรต้องพัฒนาตามในขณะที่สามารถที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปด้วย นี่คือ Definition ของสหประชาชาติ Sustainable & Re Culture พวกเราเวลาพูดคำเกษตรยั่งยืนต้องเข้าใจความหมายด้วย เพราะมันเป็นคำเฉพาะ มันไม่ใช่คำทั่วไปที่เราเรียกอะไรก็ได้ว่านี่คือ พระบรมราโชวาท นี่คือ Definition ของการเกษตรที่ยั่งยืน เกือบจะสมบูรณ์อยู่แล้ว มหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ภาคอีสาน ซึ่งเป็นเมืองหลวงการเกษตร อย่าทอดทิ้งชาวบ้าน เพราะทุกข์ของชาวนา คือทุกข์ของแผ่นดิน ถ้าเราเห็นว่าการเกษตรมีความสำคัญอย่างที่พระองค์พระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงเห็นนะ เราไม่ทอดทิ้งชาวนา ชาวนา อันนี้เป็นเรื่องสำคัญ เมื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติเมื่อปี พ.ศ.2500 เป็นปีที่ผมไปอเมริกาไปเรียนปริญญาตรีปี 1957 ท่านบอกว่าท่านจะพัฒนาขอนแก่นเป็นเมืองหลวงของภาคอีสานไม่ใช่โคราชนะ โคราชเป็นแค่ประตูแต่เมืองหลวงของภาคอีสาน คือ ขอนแก่น และภาคอีสานจะเป็นอุ้งข้าวอุ้งน้ำของประเทศไทยเพราะภาคอีสานเป็นภาคที่อุดมสมบูรณ์ด้วยการเกษตร มหาวิทยาลัยขอนแก่นจะต้องเป็นหลักในขณะที่มหาวิทยาลัยอื่นจะไปทำเรื่องอื่นๆ ผมคิดว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นจะต้องยืนหยัดเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักวิชาการมันนั่งเถียงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผมฟังแล้วนึกในใจ Stupidเถียงกันอยู่ได้แต่เรื่องที่ไม่เข้าใจความหมายเดียวกันแต่เรื่องคำถามว่าคุณเข้าใจความหมายที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสอนหรือไม่ ทำหรือยังลงมือปฏิบัติหรือยัง คณะเกษตรที่นี้ต้องทำเป็นตัวอย่างว่าเราใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบในการพัฒนาด้านการเกษตร

ในหลวงคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นมาทำไม ท่านไม่ได้คิดเรื่องเงินท่านคิดเรื่องคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน เพราะฉะนั้นถ้าพูดเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่เอาชีวิตและความสุขของชาวบ้านมาเป็นตัวตั้งนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่ พระเจ้าแผ่นดินของภูพานเคารพพระเจ้าแผ่นดินของเราอย่างยิ่ง ทรงเลื่อมใสหลักปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และผมจะบอกให้ ถ้าคุณไปอ่านหนังสือที่เขียนโดยฝรั่ง Economic As Give People Matter Small It's Beautiful ฝากนักเศรษฐศาสตร์ไว้ด้วย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นเอาชีวิตชาวบ้านเป็นตัวตั้ง ไม่ได้เอาเงินเป็นตัวตั้ง เพราะฉะนั้นรัฐบาลเข้ามาก็เล็งแต่ GDP GDP คืออะไร GDP คือวันที่เข้าแบงค์ ชาวนาปลูกข้าวแล้วเอาไปไว้ในยุ้งไม่นับ ชีความเอาใส่บาตรไม่นับ ชีหมูใส่บาตรไม่นับ ไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงอยู่ใต้ถุนบ้าน

ไม่นับ ถึงเรื่องของชาวบ้านไม่นับทั้งนั้นไม่ได้อยู่ใน Equation ของ GDP กลับไปฟังเพลงเรื่องดาวลูกไก่ ครับ ว่าไม่มีความสำคัญกับชาวบ้านขนาดไหน เป็นเรื่องที่สำคัญมากจะต้องช่วยคิดจะต้องช่วยกันศึกษาวิเคราะห์อะไรต่ออะไรทั้งหลาย เพราะฉะนั้น Smart Farmer อะไรก็ Smart หหมด Smartphone Smart นั้น Smart นี่ ยกเว้น Stupid เพราะฉะนั้นจะสอนเรื่องวิชา Smart Farmer ต้องรู้จักเรื่อง Farmer ซะก่อนนะครับ ต้องมีปัญญา มีตาปัญญา เป็นยังงี้ลองไปอ่านหนังสือ การเกษตรยั่งยืนที่ผมเขียน

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราจะคิดทำอะไรที่มันเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาสูงขึ้น ผมคิดว่าข้าว แทนที่เราจะไปขายข้าวขณะนั้นมันสะสมอยู่ 7 ล้านตัน ข้าวทำได้ทั้ง 150 Product เพียงแต่เราไม่ได้ทุ่มในการที่จะวิจัยและพัฒนาเพื่อให้มันเป็น Product ที่มีคุณภาพ มหาวิทยาลัยควรจะทำอะไรต่อมิอะไรบ้าง ผมว่าเราเลือกทำซักอย่าง 2 อย่างเป็น Cluster ถ้าเราจะทำ Cluster ข้าวที่นี้ การพัฒนาการเกษตรผมคิดว่าถ้าเราเริ่มต้นที่ชาวบ้านเราไปรอดแน่ แต่ถ้าเรายังอยู่แต่ในห้องแล็บ เราก็คงยังไม่ไปถึงไหนหรอกครับ มันก็คงจะติดอยู่แต่ในห้องแล็บต่อไป

อีกสถาบันหนึ่งเขาเรียกว่ามหาวิทยาลัยชีวิต ตอนนั้น ปตท. อาจารย์หมอประเวศ วะสี เป็นคนริเริ่ม ต่อมาเปลี่ยนเป็น List Learning Skill For Everyone มีศูนย์การศึกษาอยู่หลายแห่งทั่วประเทศ อันนี้ลงไปทำงานกับชาวบ้านมีศูนย์เพื่อจุดมุ่งหมายคือสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เราพูดถึงบทบาทของมหาวิทยาลัย บทบาทที่สำคัญอันหนึ่งที่เราจะอยู่รอดได้คือ เราต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนได้ จะเป็นโรงเรียนเท่าเปล่า โรงเรียนเท่าแต่ โรงเรียนลูกชาวนา หรืออะไรก็แล้วแต่ จะต้องอยู่ใกล้ชิดชุมชนให้ได้ สอนให้ชุมชน Learning Skill For Everyone ให้คนที่อยู่ในหมู่บ้านในชุมชน Identity กับปัญหาของตัวเอง ถ้าแก้ไขปัญหาตัวเองได้ โดยอาจารย์จะลงไปสมทบในเรื่อง Advice ทางวิชาการ

ไทยแลนด์ 9.0 ตามรอยพ่อนี้ มีคุณสมบัติเครือข่ายอยู่ทางภาคตะวันออก ออกทีวีช่อง 5 พุดสั้นๆ ถ้ารักในหลวงก็ทำในสิ่งที่ในหลวงรักสั้นๆ แค่นี้ในชีวิตผมทำได้ 2 เรื่อง เรื่องหนึ่งคือสร้างพันธุ์โค พันธุ์กำแพงแสน อีกเรื่องหนึ่งคือวิจัยเรื่องควาย ตั้งแต่มีควายอยู่ 78 ล้านตัว เป็นควายที่ใหญ่ที่สุดในโลกจนกระทั่งควายเกือบจะสูญพันธุ์อยู่แล้ว ท่านจะเห็นได้ว่าคนไทยเห็นความสำคัญของควายแค่ไหน ผมคิดว่าถ้าจะสอนเรื่อง Smart Farmer ก็ต้องดูสมการอันนี้ง่ายๆ นะครับ พวก Breeder เมื่อเห็นสมการอันนี้กับบอกว่า Phenotype = Genetic + Environment ตัว P นั้นคือเกษตรกร เกษตรกรก็มีพื้นฐานทางพันธุกรรมของตัวเอง กับอีกส่วนหนึ่ง เกษตรกรนี้ต้องพึ่ง Environment Environment มากมาย มากกว่า G เยอะ คนที่ไม่รู้จักจริงนี้จะคิดแค่ว่าเกษตรกรเอาอะไรไปให้ก็ได้ E อะไรก็ได้ เทคโนโลยีเอาอะไรไปให้ก็ได้ เปิดมือถือ เรามี Smartphone ก็จะเป็น Smart Farmer เทคโนโลยีที่จะเอาไปใช้กับเกษตรกรนั้นมันไม่ได้ใช้ได้ร้อยละ 90 ใช้ไม่ได้เพราะเกษตรกรนี้ไม่ใช่ $P = G + E$ แต่จริงๆ ถ้าเราดูจากชาวบ้านมันมีตัวหนึ่งซึ่งสำคัญมาก ซึ่งเราจะไม่รู้ ถ้าหากเราไม่ได้ทำงานกับชาวบ้านก็คือ Genetic Environment Interaction ซึ่งขึ้นอยู่กับตลาดและราคา คนไทยเดี๋ยวนี้มีหนี้ครัวเรือนมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกเพราะอะไร นี่ละครับปัญหา GDP เราเรียนในเรื่องวิชาเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น GDP (Gross Domestic product) คือ เงินที่ผ่านแบ่งกันนะครับ เวลารัฐบาลเข้ามานั้นง่ายมาก นโยบายที่มเศรษฐกิจไม่ยากนะครับ ผมจำได้คุณทักษิณเข้ามาวันแรก ได้ Predict ไว้เลยว่าปีนี้ GDP จะเท่าไร ก็เลยยกอะไรละ คุณไปทำนโยบายมา ยกตัว C, Consumption ยกตัว G, Government spending ยกตัว I, Investment ยกให้เกิดบริโภคมากๆ นี่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรีเป่าครับ สูตรมันง่ายแค่นี้

ผมก็อยากฝากนักเศรษฐศาสตร์ว่าถ้ารู้จักชาวบ้าน คงไม่ใช้นโยบายที่จะยึดเอา GDP อย่างเดียว เพราะฉะนั้นประเทศภูฏานถึงใช้ GNH, Gross National Happiness ก็มีอยู่ในหนังสือเล่มนี้ด้วย Happiness ในหลวงท่านไม่ได้เอาเงินเป็นตัวตั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เอาคนและความสุขของคนเป็นตัวตั้ง ผมถึงบอกว่าจะทำอะไร หนึ่งต้องมีความพอประมาณ มีความพอประมาณคือ ต้องถามตัวเองว่าคุณเป็นใคร ทำ Self -Assessment ประเมินตัวเองดูก่อน จะเป็น Smart Farmer จะเป็นอะไรก็ต้องใช้เหตุใช้ผล จำเป็นหรือไม่ต้องใช้เกษตรแปลงใหญ่หรือใช้ Appropriate Technology เทคโนโลยีที่เหมาะสม เหล่ากันสักหนึ่งนะ เพราะมันเป็นนวัตกรรมเสร็จแล้วพอหายเนื้อก็ล้มไปเลย สองต้องมีความมีเหตุมีผล ถามว่าสิ่งที่เหมาะสมกับเราคืออะไร เพราะฉะนั้นไม่ใช่ Maximize Profit ไม่ใช่ Maximum Production ไม่ใช่ Maximum Yield ในหลวงถึงบอกมาให้ใช้ Optimum ผลผลิตที่พอดีไม่เป็นหนี้เป็นสิน นโยบายประกันราคาข้าวทำให้เกิดข้อเสียข้อหนึ่งเป็นอันมาก ด้วยความหวังดีของรัฐบาลแต่ว่าบังเอิญ ข้าวไปตั้งราคามากในที่สุดมันก็ต้องการ Maximum Yield ชัดๆลงไป ข้าวพันธุ์ที่ให้ Maximum Production แค่นี้แต่มีคุณภาพดีเลิศไม่เอาแล้ว ต้องเอาข้าวที่มัน Maximum Yield มี Respond ต่อปุ๋ย ต้องเอา Maximum Yield อย่างนี้ไม่ใช่ ผมคิดว่าเราที่เรียนมาแคบๆ กรุณาโผล่ขึ้นมาจากภูแล้วไปดูโลกกว้าง มีฉะนั้นเราก็จะพลาดทำเสียที ออกไปดูโลกกว้างไม่ต้องไปไกล ออกไปดูเกษตรกรแถวนี้

เพราะฉะนั้นนายกของเราเพิ่งมาพูดถึงพืชสมุนไพรไทยที่ต้องให้ความสำคัญ เรามีของดีเยอะ ฝรั่งอยากจะเข้าป่าเราเพื่อไปเก็บสมุนไพร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ปลูกกวาวเครือได้ดีมากขายญี่ปุ่นขายญี่ปุ่นแป๊บเดียวญี่ปุ่นจดทะเบียนเลย ญี่ปุ่นเค้าฉลาด

เพราะเค้าซื้อกวาวเครือไปดูสาร Active Ingredient ว่ามันคืออะไรหลังจากนั้นเค้าก็สังเคราะห์ให้ได้ เหมือนกับเป็ล้าน้อยเหมือนกัน ตอนแรกเค้าก็ซื้อเป็ล้าน้อยไปและหาว่าตัว Active chemical Active Ingredient มันคืออะไร พอได้ก็จดทะเบียนลิขสิทธิ์เป็ล้าน้อยใครเอาไปทำแบบเดียวกันนี้ไม่ได้แล้วในโลกนี้เรามีนักเคมีเก่งๆ เฉลียวฉลาดอยู่เยอะแยะ นักเคมีไปทำอะไรกันอยู่ ก็ทำวิจัยเพื่อตีพิมพ์ International แล้วได้อะไรขึ้นมาจะครับ สมัยก่อนอังกฤษมาล่าเมืองขึ้นเพื่อที่จะเอาวัตถุดิบไปป้อนโรงงานในยุคลุตสาหกรรม เดียวนี้เราก็ก็น่าจะทำเหมือนเป็นเมืองขึ้นทำตามฝรั่งมัน

เรื่อง Smart Farmer ประการแรกที่สุดก่อนที่จะหาพืชพันธุ์ใหม่ ต้องรู้จักบริหารจัดการน้ำ การบริหารจัดการน้ำเป็นเรื่องใหญ่ การบริหารจัดการดินก็เป็นเรื่องใหญ่ ในหลวงท่านเน้น ฉะนั้นเราจะได้อินเรื่องอย่างนี้มาก ถ้าประเทศไทยไม่เอาแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ผมคิดว่าเราก็ได้แต่ซื้อของต่างประเทศ แล้วเราก็ไปไม่รอด ไทยแลนด์ 9.0 ไม่มีวันที่จะล้าสมัย และบัดนี้ท่านก็ไม่อยู่แล้วเราต้องรีบนำบทเรียนทั้งหลาย มาช่วยกันศึกษาวิจัย

สิ่งสุดท้ายที่ผมอยากจะฝากไว้ก็คือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ขอให้ยึดเอาจตุรพิพรของพระ เวลาเราไปวัดเราขอพรท่านก็ให้จตุรพิพร แปลเป็นภาษาไทยง่ายๆ ยืน สวย สุข แข็ง 4 Clusters พอแล้ว ถ้าจะทำนะครับร่วมมือกัน ยืนคืออายุ สวยก็คือวรรณ สุขก็คือสุขขัง แข็งก็คือพลังแข็งแรง ถ้าทำ 4 Cluster เอาผลผลิตทางด้านเกษตรมาผสมผสานทำข้าวให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เอามาทำอย่างนี้ได้ ผมคิดว่าประเทศไทยน่าจะโชติช่วงชัชวาลกว่านี้เยอะ แต่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน เพราะฉะนั้นผมเขียนไว้ในปกหลังของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับเรื่อง ยืน สวย สุข แข็ง ต้องช่วยกันนะครับ

เอกสารอ้างอิง

จรัญ จันทลักขณา. 2560. ๙ ตามรอยพ่อ ก็พอเพียง: แนวทาง
พัฒนาเกษตรไทยบทบาทของสถาบันการศึกษาไทย. ใน:
งานประชุมวิชาการเกษตร ครั้งที่ 18 ประจำปี 2560. วันที่
23-24 มกราคม 2560 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, ขอนแก่น. (บรรยายพิเศษ).